

РОЗДІЛ 4. ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Котик Юрій Васильович
Анісов Артур Олександрович

Місце НАТО в зовнішньополітичній стратегії України

УДК 327(1-622НАТО)(477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-1.15>

Котик Юрій Васильович
кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої
політики
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
вул. 600-річчя, 21, Вінниця, Україна

Анісов Артур Олександрович
студент бакалаврату факультету історії
та міжнародних відносин
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
вул. 600-річчя, 21, Вінниця, Україна

Проявом розвитку сучасного політичного світу є наявність багатовекторності впливів на стан міжнародних відносин. Вони представлені широким спектром сучасних загроз, які значною мірою сприяли трансформуванню основних складових частин міжнародної колективної безпеки. З огляду на зазначені політикоформуючі фактори актуальність теми обумовлюється двома аспектами, а саме академічним та прикладним. Академічний аспект зумовлений еволюційним процесом безпекового середовища, появою нових загроз та необхідністю їм протидіяти в умовах, коли НАТО виступає стрижнем у ньому. Прикладний аспект є значно важливішим, особливо для України, з огляду на відбиток сучасних загроз на територіальній цілісності держави та необхідність усвідомлення основних засад і принципів діяльності міжнародних безпекових структурних одиниць, курс до інтеграції з якими встановлено на конституційному рівні.

Метою дослідження є аналіз особливостей бачення НАТО своєї ролі, значення та цілей діяльності з огляду на нові чинники впливу на функціонування міжнародної колективної безпеки наприкінці ХХ – початку ХХІ століття у контексті трансформації зовнішньополітичного курсу України в умовах зростаючої зовнішньої та, як наслідок, впливу внутрішньої загрози безпеці держави.

У ході дослідження було застосовано такі методи, як системний підхід, дедуктивний та індуктивний підходи, метод контент-аналізу, а також принцип історизму.

У результаті дослідження було окреслено чітке коло новітніх загроз для сучасної міжнародної системи безпеки, що є значними викликами для ефективності її функціонування. Окреслено засади діяльності Організації Північноатлантичного договору, що визначаються цінностями й сутністю власної доктрини та обставинами історичного розвитку, а також чинники, що зумовили перегляд та зміну зовнішньополітичної стратегії України щодо зближення з НАТО. Здійснено огляд потенційних позитивних та негативних факторів впливу інтеграційних процесів на подальший політичний та безпековий розвиток України з урахуванням наслідків від можливостей отримання привілеїв та обов'язків членства в міжнародній організації з питань колективної безпеки.

Ключові слова: глобалізація, нові загрози, міжнародна система безпеки, трансформація, НАТО, зовнішньополітична стратегія, зовнішня політика України.

Вступ. Взаємодія суб'єктів міжнародних відносин у сфері безпеки окремих акторів завжди мала надзвичайно велике значення та посідала вагоме місце у порядку денному керівників держав. З поступовими перетвореннями локальна безпека набувала регіонального характеру, наслідком чого стало утворення альянсів. Згодом процес формування безпеки як суспільно-політичного явища набув світового рівня та значення, що підштовхнуло до формування міжнародної системи безпеки.

Кардинальні зміни у зовнішньополітичному курсі держав, викликані великою кількістю різноманітних обставин на міжнародній арені, – це звичайне явище сучасного світу. Міжнародна система безпеки в умовах турбулентного розвитку перебуває у процесі постійних змін, тому безпекові організації, створені цією системою, з плином часу потрапляють у нове середовище, що вимагає від них змін у завданнях та меті діяльності.

Сучасному розвитку міжнародних відносин, а саме після завершення «холодної війни», притаманна низка новітніх викликів та загроз, що при-

вели до істотних змін на міжнародній арені, а це вимагає кардинальних змін у міжнародній системі безпеки загалом та зовнішньополітичній стратегії України зокрема.

Мета та завдання. Метою дослідження є аналіз концепцій визначення Організацією Північноатлантичного договору власного бачення у міжнародній системі безпеки, окреслення своїх цілей та завдань на міжнародній арені з урахуванням нових тенденцій та факторів, що впливають на трансформаційні процеси наприкінці ХХ – початку ХХІ століття, їх місце та роль для України у контексті її інтеграційного розвитку та сучасних зовнішньополітичних стратегій.

Відповідно до зазначеної мети виникає необхідність вирішення таких завдань:

- визначення та класифікація новітніх загроз;
- окреслення змін у міжнародній системі безпеки;
- визначення місці НАТО за її власним поданням;
- характеристика чинників змін зовнішньополітичного курсу України.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання завдань було застосовано системний підхід задля виділення досліджуваного явища в контексті його тісного взаємозв'язку з умовами розвитку та середовищем існування, дедуктивний та індуктивний підходи, метод контент-аналізу та принцип історизму щодо осмислення явищ з урахуванням їх логічної хронологічної еволюції.

Результати. В епоху трансформації та глобалізації зміни найрізноманітнішого характеру спостерігаються у багатьох сферах. Вони стосуються усіх акторів міжнародних відносин, однак для окремих гравців набувають надважливого значення. Достатньо новим суспільно-політичним явищем у новітній історії людства виступають міжнародні організації, що охоплюють велику кількість держав. Кожне об'єднання утворене відповідно до наявного проблемного кола на порядку денному, тому в разі зміни глобальних тенденцій та загальної проблематики схильне до переосмислення шляхів досягнення поставлених цілей.

Для деталізації наведених явищ доцільно зосередитися на тенденціях конкретної держави – України. До середини 1991 року вона перебувала у складі СРСР, де панувала неподільна влада КПРС. Після здобуття незалежності держава стала вільною у виборі форми устрою, правління, конституційних норм, засад і принципів свого існування. Кардинальні суспільно-політичні та економічні зміни в Україні були притаманні всім державам, що утворились після розпаду Радянської імперії, коли підконтрольні території виходили з-під центрального управління та самостійно визначали вектор свого подальшого розвитку. Цікавим є те, який саме зовнішньополітичний шлях вибрала Україна після руйнації СРСР, на яких засадах ґрунтуються її сучасні зовнішньополітичні стратегії, а головне, що зумовило наведені зміни.

З моменту набуття незалежності Україна підкреслювала свої миролюбні погляди та наміри поступальними кроками. Було оголошено про позаблоковий статус України, що мало на меті забезпечення мирного рівноправного співіснування у колі інших держав, а без'ядерний статус, отриманий у результаті підписання Будапештського меморандуму [1], підкреслював вихід української держави з поля міжнародного протистояння.

Зміни зовнішньополітичного курсу України мають тривале підґрунтя. Протягом усього часу незалежності вона тяжіла до європейського співтовариства, проте за вагомих негативних чинників не було суттєвого сприяння таким тенденціям. Після Революції Гідності значна кількість громадян України прихильно поставилась до підписання Угоди про асоціацію з ЄС [2]. Настрої потенційного вступу до НАТО серед українців були також виражені, однак не стали визначальними. Проте з 2014 року російська агресія стала каталізатором

для кардинальних змін суспільно-політичної думки в Україні, що втілилось у перезавантаження механізмів трансформації зовнішньої політики, послугувало подальшій відмові від нейтралітету, а у 2019 році набуттю чинності змін до Конституції про курс України на членство у НАТО і ЄС [3].

Ситуацію України можна розглядати в глобальному контексті. Російська агресія включає ведення гібридної та інформаційної війн, а також застосування тероризму [4]. Усі ці явища є складовими частинами сучасних світових загроз та викликів міжнародній системі безпеки [5, с. 6–7], тому сьогодні кожен локальний конфлікт є невіддільним від загальних глобальних тенденцій. Саме тому для глибокого усвідомлення наведених явищ варто розглянути детальніше нові загрози та зміни в міжнародній системі безпеки.

В історії суспільства від самого початку існування державних утворень велике значення мала безпека того чи іншого суб'єкта. Якщо виразити цю потребу через призму сучасності та актуалізацію відомих сьогодні понять, то результатом буде окреслення сутності проблеми як захист суверенітету шляхом позбавлення інших акторів можливості втручання у внутрішню політику держави. У такий спосіб, відповідно до епохи, можна чітко окреслити конкретні явища, що розцінюватимуться як безпосередня чи опосередкована загроза безпеці в середовищі перебування. Наслідком цього процесу є формування уявлення про те, чого необхідно побоюватися та чому протидіяти, вдаючись до превентивних заходів запобігання небажаних результатів.

Для повноцінного функціонування держави, проведення зовнішньополітичного курсу, що цілком би відповідав її потребам, а також сприяв внутрішній стабільності, задля забезпечення безпеки та добробуту власних громадян необхідно чітко усвідомлювати, які ризики нині існують як на регіональному, так і на світовому рівнях. Такі визначальні та політикоформуєчі чинники не є постійними. З плином часу та ходом змін, що постійно відбуваються на міжнародній арені, загрози трансформуються, а окремі частково або повністю можуть бути заміщені новими. Наприклад, ще за часів «холодної війни» основною небезпекою виступав ризик переходу до безпосередньо бойових дій, а провідним засобом стримування конфліктуючих сторін виступало потенційно можливе застосування наявної ядерної зброї. Натомість зараз, в умовах глобалізації, на перший план вийшли нові небезпечні явища, такі як тероризм та інформаційна війна [5, с. 6–7]. Це означає, що чинники, домінуючі у попередній системі, трансформувались у нові або поєдналися із ними, що свідчить про масштабні наслідки змін у структурі міжнародних відносин на етапі перехідного шляху до мультиполярного та дещо уніфікованого світу.

Сьогодні тероризм посідає чи не перше місце у списку побоювань світової спільноти. Це набуло світового значення з початком ХХІ століття [6, с. 19]. До найбільш відомих та небезпечних терористичних угруповань відносять єгипетські («Ал-Гамаат ал-ісламія», «Ал-Джидах»), алжирські («Фронт ісламського порятунку»), пакистанські («Джамаат ал-фукра», «Харакат ал-ансар»), палестинські («ХАМАС», «Ісламський джидах»), ліванські («Хизбалла»), міжнародні («Аль-Каїда», «Світовий фронт джихада»), що утворюють глобальну терористичну мережу, створену у 2011 році [7, с. 114]. Основною значущою проблемою діяльності цих організацій є спонтанність та відсутність систематичності в ударах, завданих ними. Отже, дуже складно спрогнозувати точний час та місце нападу, відповідно, попередити виникнення самого інциденту. З огляду на це побороти тероризм не вдається жодному військово-політичному блоку, у тому числі НАТО з наддержавою США у своїх рядах. Переломним моментом у підході до усвідомлення явища тероризму як світової загрози є 11 вересня 2001 року, коли на території Сполучених Штатів сталася відома трагедія з двома офісними «будівлями-близнюками». Сам факт того, що в такій країні з найпотужнішими збройними силами та передовою розвідкою, як США, не вдалося запобігти терористичному акту такого масштабу, змусив увесь світ переосмислити проблему тероризму, означивши її як глобальну.

Двома наступними взаємопов'язаними факторами загрози сьогодення виступають гібридні та інформаційні війни. Перша за своєю природою не існує без останньої, тоді як виключно інформаційна війна має бути як самостійна одиниця. Для кращого розуміння цих двох понять звернемося до їх дефініцій. Американський підполковник Даніель Ласіка описує гібридну війну як злиття різних методів і теорій війни шляхом її ведення на різних рівнях та в різних сферах, поєднуючи багатьох дійових осіб, розкиданих у часі та просторі для досягнення основної воєнної мети [8, с. 3]. Повністю явище гібридної війни варто розуміти як сукупність класичних воєнних заходів разом із застосуванням інформаційної зброї та проявами тероризму.

Інформаційна війна, за поданням таких профільних фахівців, як С.Г. Кара-Мурза [9], Г.Г. Почепцов [10], ототожнюється з поняттям психологічної війни, іноді застосовується навіть таке інтегроване поняття, як «інформаційно-психологічна війна». У такому контексті це явище подається як «сукупність форм, методів та засобів впливу на людей задля зміни їх психологічних характеристик, а також групових норм, масових настроїв, суспільної свідомості загалом у бажаному напрямі» [11, с. 96]. У рамках того ж дефініціювання інформаційні війни також піддають класифікації, поділяючи на конструктивні та деструктивні. Перший

різновид спрямований на посилення різних складових частин суспільства, зокрема політичної, психологічної, ідеологічної. Другий вживається для створення дестабілізованої ситуації за подальшої підтримки окремих центрів цієї дестабілізації [11, с. 96]. При цьому якщо конструктивізм в інформаційній боротьбі може виступати просто інструментом політичного впливу провладних структур, то деструктивний вияв цього явища виступає невід'ємним елементом будь-якої гібридної війни, що робить його ще більш загрозливим як для окремих держав, так і для міжнародної безпеки загалом.

Обидва вищезазначені явища можуть значною мірою впливати на безпосередньо міжнародні відносини не менше, ніж тероризм. У середовищі з високим проникненням інформаційних інструментів ворожого суб'єкта вкрай важким для реципієнтів інформації в особі пересічних громадян є отримання достеменно перевіреної інформації та реальних фактів. Це майже неможливо зробити в умовах, коли більшість медіаресурсів на тій території також контролюються іншою стороною, що явно не є зацікавленою в доставці якісних матеріалів.

Останньою складовою частиною переліку новітніх загроз є концепція потенційної небезпеки у кіберпросторі, що була сформована як така у 2013 році за поданням Європарламенту. Відтоді Європейська комісія офіційно запровадила підхід, що поширює на кіберпростір наявні закони, прирівнюючи його до повітря, суші, моря та космосу [12, с. 36]. Саме тому завдання розбудови системи міжнародного захисту у кіберпросторі постає серйозним викликом для міжнародної спільноти і впливає на подальший хід розвитку міжнародних відносин. Створення інфраструктури кібербезпеки є надто масштабним процесом, оскільки варіативність заподіяної шкоди цифровим шляхом є широкою а ціна – високою. Це може бути як просто кібератака без використання фізичної сили, так і застосування гібридних технологій із залученням безпілотників у місця бойових дій [12, с. 11].

Враховуючи наведені загрози, вважаємо доцільним окреслення поля діяльності Організації Північноатлантичного договору. Цей міжурядовий військовий альянс станом на березень 2021 року складається з 30 країн, до складу яких входить більшість країн Європи, а також США, Туреччина та Канада.

За даними офіційного веб-сайту НАТО, мета організації полягає в гарантуванні свободи та безпеки своїх членів політичними та військовими засобами. До політичних належать пропагування демократичних цінностей та надання можливості членам консультуватися й співпрацювати з питань оборони та безпеки, щоб вирішувати проблеми, вибудовувати довіру й, зрештою, запобігати

конфліктів. У рамках військових засобів НАТО прагне мирного вирішення суперечок. Якщо дипломатичні зусилля зазнають невдач, організація має повноваження проводити військові операції з управління кризовими ситуаціями. Вони здійснюються відповідно до пункту колективного захисту установчого договору НАТО, а саме статті 5 Вашингтонського договору, або за мандатом ООН окремо чи у співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями [13].

Відносини між північноамериканськими та європейськими членами Альянсу виступають основою НАТО [14]. На всіх етапах існування та розвитку організації справжніми світовими осередками демократії виступали Сполучені Штати та країни Європи, тому для досягнення їхньої спільної цілі у вигляді поширення ідеї демократичного устрою вкрай важливо було зберегти насамперед рівновагу всередині блоку на навчання координувати роботу організації, попри можливі політичні розбіжності.

Хоча в документах Альянсу діяльність передбачає застосування двох засобів із моменту заснування, однак з огляду на наявну тоді тотальну конфронтацію більшою мірою переважав військовий характер організації. Після офіційного закінчення «холодної війни» організація змогла спрямувати свою політику на досягнення статутного балансу шляхом комбінування військових та дипломатичних аспектів у ході свого функціонування. Так, у 1991 році НАТО було налагоджено зв'язок із колишніми членами Варшавського договору (комуністичного військово-політичного альянсу, створеного Радянським Союзом у 1955 році на противагу НАТО). У 1999 році вже колишні учасники Варшавського договору (Угорщина, Польща та Чехія) стали обмеженими партнерами НАТО як члени Ради «Росія – НАТО». Ще сім країн (Естонія, Латвія, Литва, Словенія, Болгарія, Румунія та Словаччина) офіційно прийняті до складу НАТО у квітні 2004 року [14].

З часом свого існування Альянс посилюється і зміцнив зв'язки між своїми членами, постійно посилюючи до цього їхній інтерес. Сам же договір виступив моделлю для інших колективних угод із питань безпеки.

Водночас діяльність НАТО вже не обмежується лише Європою. З 1990–1991 років Альянс поступово збільшував зв'язок з іншими країнами. Він допоміг ООН шляхом спрямування миротворчих сил та миротворчих операцій. Перша співпраця з ООН відбулася в Югославії у 1992 році. Після цього вона розпочала миротворчу діяльність поза Європою, спрямовуючи війська до Іраку, Афганістану, Судану, Косово та інших держав [15].

Згодом НАТО довелося вдатися до розширення своєї ролі для війни з тероризмом на міжнародному рівні після теракту 11 вересня 2001 року

на світовий торговий центр, що розцінювався як напад на США [15].

В офіційних ресурсах Альянсу відверто не вказується спрямованість на боротьбу з конкретними загрозами сьогодення. У статуті організації увага привертається до максимально мирного вирішення будь-яких проблем за наявної можливості (стаття 1) та необхідності постійного консультування членів за потенційного виникнення загрози їх територіальній чи політичній безпеці (стаття 4) [16], хоча в розділі тем офіційного веб-сайту НАТО розташована інформативна онлайн-сторінка, присвячена протидії тероризму [17]. Це є відповіддю Альянсу на сучасні виклики безпеці та визначення завдання для збереження сучасної системи міжнародної безпеки.

Варто відзначити, що для України тематика напрямів діяльності НАТО є актуальною, адже в ході гібридної війни наша держава зіткнулася з більшістю наведених загроз, що виступає ключовим фактором у прагненні України до членства в організації. Попри офіційний курс держави, сьогодні тривають широкі дискусії в українському суспільстві щодо доцільності членства в НАТО з огляду на переваги та недоліки кроку.

Одним з найвагоміших аргументів на користь членства є підвищення міжнародного авторитету України, а також зниження ризику нападу на неї завдяки можливості отримати гарантії, які надаються учасникам безпекової організації. Вхідження до Альянсу передбачає також уніфікацію військових стандартів та забезпечить виведення Збройних сил України на рівень євроатлантичного зразка. До контраргументів, пов'язаних зі вступом України до НАТО, належать збільшення витрат на оборонний бюджет, обов'язок участі в інших конфліктах у разі нападу на іншу державу-члена організації та загострення політичних відносин як з Російською Федерацією, так і з іншими потенційно прихильними РФ державами [18]. Проте трансформація НАТО й процеси переосмислення зовнішньополітичного курсу України її громадянами за роки незалежності допомагають знайти сторонам спільні інтереси й налагоджувати тісну співпрацю.

Таким чином, усі гравці на міжнародній арені, як організації, так і держави, здатні змінюватись під впливом певних обставин. Для України таким рушійним фактором стало застосування новітніх методів ведення боротьби на її території. До таких загроз сьогодення належать тероризм, інформаційні та гібридні війни, а також ризики, пов'язані з можливістю завдати шкоди тому чи іншому суб'єкту дистанційно, у кіберпросторі, що, безумовно, вимагає від світової спільноти шукати нові шляхи протидії. Для цього світова спільнота вдається до різних заходів, спрямованих на подолання подібних чинників. Визначальною постає

роль компетентних організацій, створених у рамках співпраці міжнародних акторів та делегованих на вирішення відповідних питань. Трансформація безпекової ролі Північноатлантичного альянсу, російська агресія, розвиток міжнародної спільноти в умовах глобалізації та багатополюсності впливають на зміни зовнішньополітичного курсу України на користь вступу до рядів НАТО.

Висновки. За своєю природою міжнародні відносини постають структурою, яка з огляду на особливості свого розвитку перебуває в процесі безперервної трансформації. Суб'єкти таких відносин постійно прагнуть реалізувати свої амбіції, вдаючись до різних методів залежно від стану розвитку технологій відповідної епохи. З виникненням нових технологічних рішень стрімкого розвитку набуває і їх застосування у військовій сфері, що приводить до появи нових, раніше невідомих загроз більш руйнівного характеру. Сьогодні такими небезпечними новітніми явищами постають тероризм, гібридні та інформаційні війни, а також загроза на кібернетичному просторі.

Міжнародний порядок може провокувати трансформацію вже наявних відносин з огляду на зміни структури взаємозв'язків між його суб'єктами, тоді як наслідки таких змін змушують наявних акторів постійно переглядати свій підхід до реалізації власної політики, тому НАТО в умовах сучасного різноманіття новітнього виду загроз як безпекова організація намагається вживати заходів щодо упередження та врегулювання їх наслідків, використовуючи різні важелі впливу.

У зв'язку з подіями останніх років Україна знаходиться в епіцентрі новітнього гібридного протистояння, що робить цю проблематику особливо актуальною для нашої країни. Відбиток цих обставин зумовлює спільність цілей України і НАТО, що виступило одним із вирішальних факторів у зовнішньополітичних та стратегічних перетвореннях України. Широкі публічні дискусії щодо інтеграційних процесів та їх наслідків для України з урахуванням тенденцій позитивного та негативного характеру набули конструктивності та поглибленого змісту. Водночас євроатлантичний курс України, закріплений на конституційному рівні, підтверджує серйозність зовнішньополітичних намірів України та засади бачення її участі й розвитку в організації міжнародної колективної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року / *Законодавство України. Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (дата звернення: 01.03.2021).
2. Карабань С., Якунов Є. Революція Гідності. Згадаємо головне. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html> (дата звернення: 01.03.2021).

ukrinform.ua/rubric-polytics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html (дата звернення: 01.03.2021).

3. Зміни до Конституції про курс України на ЄС і НАТО набули чинності. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2644931-zmini-dokonstitucii-pro-kurs-na-es-i-nato-nabuli-cinnosti.html> (дата звернення: 01.03.2021).

4. Божко В. Особливості та уроки «гібридної війни» Росії проти України. / Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень «Борисфен Інтел». 2020. URL: https://bintel.org.ua/nukma/gibridnaja_vojna (дата звернення: 01.03.2021).

5. Парахонський Б., Яворська Г., Резнікова О. Міжнародне безпекове середовище: виклики та загрози національній безпеці України : аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень, 2013.

6. Пилипенко О. Сучасні проблеми міжнародної безпеки. *Actual Problems of International Relations*. 2016. № 1.123. С. 16–23.

7. Добаев І., Добаев А. «Новый терроризм»: глобализация и социально-экономическое расслоение. *Мировая экономика и международные отношения*. 2009. № 5. С. 114–120.

8. Mair J. Packham C. NATO needs to address China's rise, says Stoltenberg. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/article/us-australia-nato/nato-needs-to-address-chinas-rise-says-stoltenberg-idUSKCN1UX0YX> (дата звернення: 01.03.2021).

9. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием. Москва : ЭКСМО, 2007. 867 с.

10. Почепцов, Г. Информационные войны. Основы военно-коммуникативных исследований. Москва ; Киев : Рефл-бук ; Ваклер, 2000. 576 с.

11. Курбан О. Теорія інформаційної війни: базові основи, методологія та понятійний апарат. *ScienceRise*. 2015. № 11 (1). С. 95–100.

12. United Nations Security Council Resolution 1510. October 13, 2003. NATO. URL: https://www.nato.int/isaf/topics/mandate/unscr/resolution_1510.pdf (дата звернення: 01.03.2021).

13. Who is NATO? *NATO's official Website*. URL: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html> (дата звернення: 01.03.2021).

14. Role of North Atlantic Treaty Organization. *LawTeacher*. 2013. URL: <https://www.lawteacher.net/free-law-essays/international-law/role-of-north-atlantic-treaty-organization-international-law-essay.php> (дата звернення: 01.03.2021).

15. Operations and missions: past and present. *NATO's official Website*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_52060.htm?selectedLocale=en (дата звернення: 01.03.2021).

16. Official text: The North Atlantic Treaty, Washington D.C. 4 April 1949. *NATO's official website*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm (дата звернення: 01.03.2021).

17. Countering Terrorism. Topics. *NATO's official website*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_77646.htm (дата звернення: 01.03.2021).

18. Палій О. Вступ до НАТО: 20 проти 6 на користь України. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2006/05/29/3111403> (дата звернення: 01.03.2021).

REFERENCES:

1. Memorandum pro harantii bezpeky u zviazku z pryednanniam Ukrainy do Dohovoru pro nerozpovsiudzhennia yadernoi zbroi vid 05.12.1994 [Memorandum on Security Guarantees in Connection with Ukraine's Accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons of December 5, 1994]. *Zakonodavstvo Ukrainy, Verkhovna Rada Ukrainy* [in Ukrainian]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (Last accessed: 01.03.2021).
2. Karaban S., Yakunov Ye. *Revoliutsiia Hidnosti. Zghadaiemo holovne* [Revolution of Dignity. Let's remember the main things]. *Ukrinform* [in Ukrainian]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2122489-revolucia-gidnosti-zgadajmo-golovne.html> (Last accessed: 01.03.2021).
3. Zminy do Konstytutsii pro kurs Ukrainy na YeS i NATO nabuly chynnosti [Amendments to the Constitution on Ukraine's course towards the EU and NATO have entered into force]. *Ukrinform* [in Ukrainian]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2644931-zmini-do-konstitucii-pro-kurs-na-es-i-nato-nabuli-cinnosti.html> (Last accessed: 01.03.2021).
4. Bozhko V. *Osoblyvosti ta uroky "hibrydnoi viiny" Rosii proty Ukrainy* [Features and lessons of Russia's "hybrid war" against Ukraine]. *Nezalezhnyi analitychnyi tsentr heopolitychnykh doslidzhen Borysfen Intel, 2020* [in Ukrainian]. URL: https://bintel.org.ua/nukma/gibridnaja_vojna/ (Last accessed: 01.03.2021).
5. Parakhonskyi B., Yavorska H., Reznikova O. *Mizhnarodne bezpekove seredovyshche: vyklyky ta zahrozy natsionalnii bezpetsi Ukrainy: analitychna dopovid* [International security environment: challenges and threats to the national security of Ukraine: analytical report]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen, 2013* [in Ukrainian].
6. Pylypenko O. *Suchasni problemy mizhnarodnoi bezpeky* [Modern problems of international security]. *Actual Problems of International Relations, 1.123, 2016*, p. 16–23 [in Ukrainian].
7. Dobaev Y., Dobaev A. "Novyi terrorizm": globalizatsiia i sotsyalno-ekonomicheskoe rassloenie ["New terrorism": globalization and socio-economic stratification]. *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya, 5, 2009*, p. 114–120 [in Russian].
8. Mair J. Packham C. *NATO needs to address China's rise, says Stoltenberg*. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/article/us-australia-nato/nato-needs-to-address-chinas-rise-says-stoltenberg-idUSKCN1UX0YX> (Last accessed: 01.03.2021).
9. Kara-Murza S. *Manypuliatsiia soznaniem* [Consciousness manipulation]. S. Kara-Murza. M.: EKSMO, 2007. 867 p. [in Russian].
10. Pocheptsov H. *Informatsyonnye voiny. Osnovy voenno-kommunikativnykh issledovanyi* [Information wars. Fundamentals of Military Communication Studies]. H. Pocheptsov. Moskva, Kyev: "Refl-buk" – "Vakler", 2000. 576 p. [in Russian].
11. Kurban O. *Teoriiia informatsiinoi viiny: bazovi osnovy, metodolohiia ta poniatiinyi aparat* [The theory of information warfare: basic principles, methodology and conceptual apparatus]. *Naukovyi zhurnal "ScienceRise", 2015, № 11 (1)*, p. 95–100 [in Ukrainian].
12. *United Nations Security Council Resolution 1510*. October 13, 2003. NATO. URL: https://www.nato.int/isaf/topics/mandate/unscr/resolution_1510.pdf (Last accessed: 01.03.2021).
13. *Who is NATO? NATO's official Website*. URL: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html> (Last accessed: 01.03.2021).
14. *Role of North Atlantic Treaty Organization*. LawTeacher, 2013. URL: <https://www.lawteacher.net/free-law-essays/international-law/role-of-north-atlantic-treaty-organization-international-law-essay.php> (Last accessed: 01.03.2021).
15. *Operations and missions: past and present*. NATO's official Website. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_52060.htm?selectedLocale=en (Last accessed: 01.03.2021).
16. *Official text: The North Atlantic Treaty, Washington D.C. 4 April 1949*. NATO's official website. URL: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm (Last accessed: 01.03.2021).
17. *Countering Terrorism*. Topics. NATO's official website. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_77646.htm (Last accessed: 01.03.2021).
18. *Palii O. Vstup do NATO: 20 proty 6 na koryst Ukrainy* [Accession to NATO: 20 against 6 in favor of Ukraine]. *Ukrainska pravda* [in Ukrainian]. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2006/05/29/3111403> (Last accessed: 01.03.2021).

NATO's place in Ukraine's foreign policy strategy

Kotyk Yurii Vasylovych

Ph.D. in Historical Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of International Relations
and Foreign Policy
Vasyl Stus Donetsk National University
600-richchia str., 21, Vinnytsia, Ukraine

Anisov Artur Oleksandrovych

Bachelor Degree Student at the Faculty
of History and International Relations
Vasyl Stus Donetsk National University
600-richchia str., 21, Vinnytsia, Ukraine

Nowadays, there are a lot of aspects that can in one way or another affect the process of international relations. Such factors include modern threats, which have greatly contributed to the transformation of the main components of international collective security. Given these policy-making factors, the relevance of the topic is determined by two aspects – academic and applied. The first is due to the constant evolution of the security environment, the emergence of new threats and the need to counter them, while NATO is at the heart of this system. The applied aspect, in turn, is very important directly for Ukraine, given the impact of current threats to the territorial integrity of the state, and because there is a need to understand the basic principles and principles of structural units, as the course of integration with such is set at the constitutional level.

The aim of the study is to analyze the peculiarities of NATO's vision of its importance and purpose, taking into account new factors influencing the functioning of international collective security in the late XX – early XXI century, given the transformation of Ukraine's external vector in the context of its current foreign policy strategies.

In the course of the research such methods as system approach, deductive and inductive approaches, method of content analysis, as well as the principle of historicism were used.

The study outlined a clear range of emerging threats to the modern international security system, which are significant challenges to the effectiveness of its work and existence. The functional principles of the North Atlantic Treaty Organization in accordance with the values of its own doctrine and the circumstances of historical development, as well as the factors that led to the revision and change of Ukraine's foreign policy orientation are determined. A review of potential positive and negative factors of the impact of integration processes on the further political and security development of Ukraine, taking into account the consequences of the possibility of obtaining the privileges and responsibilities of membership in an international organization on collective security is taken.

Key words: *globalization, new threats, international security system, transformation, NATO, foreign policy strategy, foreign policy of Ukraine.*